

מסורת הש"ס

א) וְיָלַד בְּתַנְאִי, דתנאי, ב) נְתַסְפַּחַת דְּעוּקִין רפי"ג, ג) נְעִין חוּס' נדה כ. ד"ה שורען, ד) נְעִיל כט: וס"ג, ט) עוּקִין פ"ב מ"ט, ו) בְּסִיל ליתא "שהוא טומאה דרבנן", ז) נִילֵא אוּ (זנעיל לה:), ח) יִילֵא או כשיתו ויכרת ר"מ אי נמי ס"ל דכ"ע אין יד להכשר וכשנית הדם על האבר וכו', ט) נְעִין חוּס'ט טבול יום מ"ש סס,

‏‏

ג'יון הש"ס

נב' צריכות הכשר שני. עיין נדה דף י' ע"ה חוס' ד"ה שורען: רש"י ד"ה ומהדר וכו' שהוא טומאה דרבנן. תמוה לי הא ט"י הוא טמא דלוייתא לפסול תרומה בנגיעה. עיין סוטה דף כח ובחוס' שם והו"ל לרש"י לומר דט"י קלס טומאתו וי"ע גדול:

‏‏

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה ואם לאו וכו' במס' יומא. י"ב אין זה בתוספת יומא וי"ל דהוא ט"ס וי"ל במסכת טבול יום פ"ג מ"א:

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

ואם לאו. חזירו טהור ואע"פ שנוגעין זה בזה אין שלשי עושה רביעי בתרומה. וגבי טבול יום תנינא לה (א) בטמסכת יומא (דף יט.):

מוחלפם השיטה. כאן החליף ר"מ שיטתו אבל בעלמא ס"ל אוחו בקטן ואין גדול עולה עמו הרי הוא הכי ש"מ דס"ל דבאוחו בקטן ואין גדול עולה עמו קא מיפלגי: ומהדר הש"ס **ומאי קשיא**. ליה לרבי יוחנן ללמא אע"ג דמיקל ר"מ בטבול יום * שהוא טומאה דרבנן* מחמיר הוא בטומאה תמורה: **תניא רבי אומר**.

תירוץ הוא כלומר הא תני רבי דלא שני ליה: **אחד טבול יום ואחד שאר טומאות**. אין חילוק בנגיעתם דהקריה בשאר טומאות נגיעה הוי בטבול יום נמי נגיעה: **לדברי רבי דלא שני ליה**. החליף ר"מ שיטתו וז'דהא כל היכא דהויא נגיעה בטבול יום הויא נגיעה בשאר טומאות והא שמעינן לר"מ דמתניתין דאע"ג דאין גדול עולה עמו חזור הוא: **רבא אמר ביט יד להכשר**. כי היכי דילפינן יד לטומאה ברש פרכין (דף ק"ה). קמיפלגי ודכ"ע בזהמה נעשית יד לאבר: **בכשר קודם מחשבה קמיפליג**. ודכ"ע יש יד לטומאה ולהכשר אלא ששטה קודם שמיטב להאכילו לעובר כוכבים דקדם הכשר למחשבה ר"ש סבר כיון דנשעת הכשר אכתי לאו צר קבולי טומאה הוא דסתמיה לאו לאכילה קאי שאף לזן נח אסור הוא הכשר נמי לא מקבל: **חלב**. אין דרכו לאוכלו בכפרים מפני שהעם מועט ויש להם צר הרבה ללווץ סיפוקן אבל בכרים העם מרובה ואין להם צר לכל הלווץ אוכלין אותו ע"י הדחק. א"נ משום הכי אין דרכן לאוכלו בכפרים משום דעניים הם אבל בני כרים שהם עשירים אוכלין אותו: **הוכשר בשחיטה**. ואע"ג דקדם הכשר למחשבה: **עולשים**. עשז שקורין קרשפיל"א: **שאלקטן**. לבהמה והוכשרו ואח"כ נמלך עליהם אדם לרייבין הכשר שני מפני שקדם הכשר למחשבה וזר"מ סבר לה כי היכי דא"ר עקיבא מעיקרא מאכל בזהמה אינו מקבל טומאה: **בנסקנה הדם כו'.** ודכ"ע אין יד להכשר אבל יש יד לטומאה ופלוגמתייהו בשנייתו הדם על האבר וקנימו בין סימן לסימן: **דס מכה**. אינו מכשיר וידם חללים קרוי משקה ולא דס מכה*: **רב אשי אמר**. דכ"ע יאזית יד להכשר והאי אבר אית ליה יד בזהמה נעשית יד לאבר א"נ ס"ל אוחו בקטן ואין גדול עולה עמו ויהרי הוא כמוהו (א) וכשניתו הדם על האבר ולא נתקנה קא מיפלגי ר"מ סבר דס מכשיר והרי הוכשר ור"ש לטעמיה דאמר בפרק שני (לעיל זו). שחיטה מכשרת ולא דס והאי אבר כיון דלא מהניא ליה שחיטה להחירו באכילה אע"ג דמהניא ליה לטהוריה מידי נבלה לא מכשרה ליה לטומאה דטעמא דשחיטה מכשרת היינו משום דכיון דמשויא ליה אוכלא לענין היתר אכילה משויא ליה נמי אוכלא לענין טומאה והכא ליכא למימר הכי: **צעי רבב כו'.** רבה חוקים פלוגמתייהו לעיל [קמ:] בבהמה נעשית יד לאבר צעי רבה לר"מ דאמר בזהמה נעשית יד לאבר בשחיטה לענין הכשר בחייה מהו שמתעשה? יד

להכנים ולהויא טומאה היכא דהוכשר במים לאחר דלדולו דאמרינן במתניתין דמקבלין טומאה במקומן ואם נגע טומאה בבהמה מהו שמתעשה יד להביא טומאה לאבר מי אמרינן כיון דבעלי חיים לא מקבלי טומאה יד נמי לא הוו או דילמא נהי דאיהי גופה טהורה יד לאבר מיהא הויא כי היכי דאמרינן גבי עצם דבשר ואוכל עליו שהוא יד לבשר להכנים ולהויא טומאה אע"פ שאין עצם בלא בשר מקבל טומאה: **קישוש שנטעה בעצין**. שאינו נקוב כתלושה דמיה ומקבלת טומאה כשאר אוכלין או אם היתה טמאה הרי היא בטומאתה ואם הגדילה ויאלה נופה לחון וטוטה על הארץ ויונק מריח הארץ דרך אויר כמחוצר דמיה וטהרה כל הקישות שבעצין לפי יאושחורים ויונקין מן הנוף הגוטה חוץ לעצין: **הטמא בטומאסו**. מה שבתוך העצין מקבל טומאה לפי שהוא כתלוש: **והטהור**. הנוף שיא' לחון ויונקת מריח הארץ דרך אויר כמחוצר וטהורה: לר"ש מהו שיעשה נוף הטהור יד לקישות להביא לה טומאה: **המשטחוה לחאי דלעס אסרה**. בזהנא משום עצודה זרה ולר"ש איסורי הנאה היא מטמאין טומאת אוכלין דנפקא ליה לקמן (קכט.) מכל האוכל אשר יאכל [ויקרא יא'] דבעינן ישאטתה יכול להאכילו לאחרים והא הדלעת איסורי הנאה היא ותו לא מטמא טומאת אוכלין והאי דטומאה יואלה לא מגופה דהא עבודה זרה מטמאה כשרך [שבת פג:] שנאמר (דברים ז) שקץ משקלנו ולר"ע מטמאה כנדה [שבת פג.] שנאמר (ישעיה ז) תזרם כמו דוה מיהו ההיא טומאה דרבנן היא כדאמרינן בפרק ר"ע [שבת פג:] וקרא אסמכתא בעלמא הוא:

קבת.

רבי מאיר אומר אם אוחו בקמן וגדול עולה עמו. ה"ג בספרים וצפי' ר"ת ובמסכת טבול יום (פ"ג מ"א) אינו כן דגרסינן ר"מ אומר אם אוחו בגדול וקטן עולה עמו הרי הוא כמוהו רבי יהודה אומר אם אוחו בקטן וגדול עולה עמו הרי הוא כמוהו ולכך גירסא תימה מאי פריך הכא דר"מ אדר"מ (ט) ולא מסתבר לפרש דר' יוחנן דאמר באוחו בקטן ואין גדול עולה עמו אליבא דר"מ לאו דוקא אלא גם הקטן אין עולה עם הגדול דלא משמע הכי:

בהמה בחייה מהו שתעשה יד לאבר. תימה מאי מציעא ליה אי משום בזהמה בחייה לאו בת קבולי טומאה היא כל ידות שזעולם נמי לא מקבלי טומאה אלא שמכניסות ומוזיאאות טומאה וי"ל דלא דמי לשאר ידות דמאי דלא מקבלי טומאה משום שאינן אוכל אבל בעלי חיים כי נמי הוי אוכל כגון בן פקועה איכא למ"ד פרק בזהמה המקשה (לעיל דף עה.) דלא מקבל טומאה: **קישושות שננטעה בעצין והגדילה ויצאה חוץ לעצין** **טאהור**. ואע"ג יא דאמר בפרק המביא גט (גיטין כב. ע"ש) חילן בארץ ונופו נוטה בחוצה לארץ בתר עיקרו אולינן התם מרובה יניקתו במקום העיקר אבל עיקרו בעצין אין יניקת השרשים מרובה ואין הנופות וינקות מן העצין: **אלא הטמא בטומאתו והטהור במהרתו**. ואע"ג דצענין נקוב אמרינן בזהמניע [שבת נה:] דלרבי שמעון הוי כמחוצר לענין הכשר זרעים ומסתמא הוא הדין לענין טומאה התם ע"י הנקב הוי כמחוצר אבל הכא ע"י מה שיואל לחון לא יחא מה שצנים כמחוצר:

הרי אמרו המשתחוה לחצי דלעת **אסרה בעי רבי זירא מהו שתעשה יד לחברתה**. לפי שני שצקונטרס דמציעא ליה אי הויא חלזיה שלא השתחוה לה יד להויא טומאה או לא כלום נעשה יד אוכל לאוכל אחר או לא תימה דבכולה שמעתין מוכח דאוכל נעשה יד לאוכל לקמן כוליא של נבלה בזהנא נעשה החלב יד

לכוליא ולעיל נמי לא פליגי אלא בבהמה אם נעשית יד לאבר משום שהבהמה דבר גדול ואינה ראויה להיות יד אבל אם היו שוין הבהמה והאבר הויא יד לכ"ע ועוד אמאי נקט דלעת ליצעי בשתי חתיכות בשר המדובקין צעור ונטמאה אחת מהן בשרך ואין לומר נמי דדלעת מחוצרת אירי והחצי טמא מידי דהוה אאשרה וקא מציעא ליה אי הוי יד אידך להויא טומאה כיון שהוא מחוצר כדמציעא ליה בקישות שנטעה בעצין דאכתי אמאי נקט דלעת לימא המשתחוה לחאי חילן וגראה כלשון ראשון שפירש צקונטרס דצעי אם נגע שרץ בחאי שהשתחוה אם נעשית יד לחאי האחר הואיל ואין ראוי לקבל טומאה לר"ש דאמר אוכל שאין יכול להאכילו לאחרים אינו אוכל ולא דמי לשאר ידות דהתם אין מקבלות טומאה לפי שאינן ראויות לאכילה ועץ בעלמא הן אבל הכא אוכל גמור הוא אבל דבר אחר גורם לו שאין ראוי להאכילו לאחרים כדפרישית לעיל גבי בזהמה בחייה מהו כו':

רבי

הנהניס ולהויא טומאה היכא דהוכשר במים לאחר דלדולו דאמרינן במתניתין דמקבלין טומאה במקומן ואם נגע טומאה בבהמה מהו שמתעשה יד להביא טומאה לאבר מי אמרינן כיון דבעלי חיים לא מקבלי טומאה יד נמי לא הוו או דילמא נהי דאיהי גופה טהורה יד לאבר מיהא הויא כי היכי דאמרינן גבי עצם דבשר ואוכל עליו שהוא יד לבשר להכנים ולהויא טומאה אע"פ שאין עצם בלא בשר מקבל טומאה: **קישוש שנטעה בעצין**. שאינו נקוב כתלושה דמיה ומקבלת טומאה כשאר אוכלין או אם היתה טמאה הרי היא בטומאתה ואם הגדילה ויאלה נופה לחון וטוטה על הארץ ויונק מריח הארץ דרך אויר כמחוצר דמיה וטהרה כל הקישות שבעצין לפי יאושחורים ויונקין מן הנוף הגוטה חוץ לעצין: **הטמא בטומאסו**. מה שבתוך העצין מקבל טומאה לפי שהוא כתלוש: **והטהור**. הנוף שיא' לחון ויונקת מריח הארץ דרך אויר כמחוצר וטהורה: לר"ש מהו שיעשה נוף הטהור יד לקישות להביא לה טומאה: **המשטחוה לחאי דלעס אסרה**. בזהנא משום עצודה זרה ולר"ש איסורי הנאה היא מטמאין טומאת אוכלין דנפקא ליה לקמן (קכט.) מכל האוכל אשר יאכל [ויקרא יא'] דבעינן ישאטתה יכול להאכילו לאחרים והא הדלעת איסורי הנאה היא ותו לא מטמא טומאת אוכלין והאי דטומאה יואלה לא מגופה דהא עבודה זרה מטמאה כשרך [שבת פג:] שנאמר (דברים ז) שקץ משקלנו ולר"ע מטמאה כנדה [שבת פג.] שנאמר (ישעיה ז) תזרם כמו דוה מיהו ההיא טומאה דרבנן היא כדאמרינן בפרק ר"ע [שבת פג:] וקרא אסמכתא בעלמא הוא:

מהו

עין משפט ור מוצה

עד א מ"י פ"ו מהלכות טומאת אוכלין הלכה ט ופסק מחכמים:
עה ב מ"י פ"ג שם הלכה ג [נוספ"ד הלכה ז]:
ג [מ"י] שם פ"ב הל"ן:
עו ד מ"י פ"ב שם הלכה ט:

‏‏

לעזי רש"י

קרשפיל"א. עולש.

‏‏

שיטה מקובצת

א) רב פפא אמר בהכשר. ב"ב ע' חוס' בכורות דף י' ע"א ד"ה נבלת בהמה: ב) דתניא אמר רבי יהודה: ג) תנינא לה במס' טבול יום הס"ד: ד) החליף ר"מ שיטתו דאמר כל היכא דהויא: ט) שלקטן לבהמה והוכשרו ואח"כ וכו'. ב"ב ג"א בפירושי כ"י שלקטן למאכל בהמה והוכשרו אין מקבל טומאה: עולשין שלקטן והדיוח' נמאכל בהמה גרסי' רחצן במים ועשה בהן הדחה מן העפר הנחלש עם העשבים כדי שיהיו יפים להאכילן לבהמתו ואח"כ נמלך עליהם וכו'. כן כתוב בפירושים ישנים ונראה דהיינו מהדורא קמא: ור"מ ס"ל כדמעיקרא כי היכי וכו'. וג"כ בפירוש ישנים כ"י כתוב ור"ש סבר לה בחזרה דקתני מאכל בהמה אינו מקבל טומאה ואותו הכשר אינו מועיל עד שיוכשר פעם אחרת הס"ד: ו) אינו מכשיר דדם חללים: ז) דכ"ע אין יד להכשר א"נ יש יד להכשר האי אבר לית ליה יד דאין בהמה נעשת: ח) ואין גדול עולה עמו אינו כמוהו וכשניתו דם: ט) מהו שמתעשה לה יד להכנים יא' שבעצין לפי שחוזרת ויונקת מן הנוף הנוטה: יב' דבעינן אוכל שאתה יכול להאכילו: יג) ואע"ג דאמרינן בפ' המביא תינין אילין בארץ ונפוח: